

සමහර විද්වතුන් මෙන් ඔහු කිසි දිනෙක මාධ්‍ය ප්‍රසිද්ධිය සොයා ගියේ නැහැ. මේ රටේ බොහෝ දෙනෙකු රේ විජේවර්ධනගේ හපන්කම් හා වින්තනය ගැන නොදන්නේ ඒ නිසා විය හැකිය.

තාලම ගුණවර්ධන ravaya@nalaka.org

බ මෙහි ආවේ කොහොම ද? ආචාර්ය වේ විජේවර්ධන තමන් හමු වන්නට ආ අමුත්තන්ගෙන් නිතර මේ ප්‍රශ්නය ඇසුවා. බොහෝ දෙනෙකුගේ උත්තරය වූයේ මෝටර් රථයකින් හෝ බස් රථයකින් පැමිණි බවයි.

'ඔබ පැමිණ ඇත්තේ පිටරටින් ගෙනා වාහනයක්, පිටරටින් ගෙනා බනිජ තෙල් දහනය කරමින්, පිටරටින් ම ගෙනා තාර දමා තැනූ මහ පාරක් ඔස්සේයි.' එවිට ඔහු කියනවා. 'ඉතින් ඔබ තවමත් සිතනවා ද මේ නිදහස් හා ස්වාධීන රටක් කියා?'

මේ ප්‍රශ්නය දුසිම ගණනක් දෙනා සමග රේ විජේවර්ධන මතු කරන්නට ඇති. ඒ තරමට ඔහු එබඳු දේ ගැන දිවා රාත්‍රී කල්පනා කළා. හැකි සෑම අවස්ථාවක ම රටේ විද්වතුන්, පාලකයන් හා ව්‍යාපාරිකයන්ගේ අවධානය යොමු කළා.

ඉංග්‍රීසියෙන් නිදහසට කියන 'independent' යන වචනයට වඩා ඔහු කැමති වූයේ 'non-dependent' යන්නයි. අපේ මූලික අවශ්‍යතා හැකි තාක් දුරට අප ම සම්පාදනය කර ගැනීමෙන් පමණක් අපේ රටට සැබෑ නිදහසක් හා ස්වාධීනතාවක් ලද හැකි බව ඔහු තරයේ විශ්වාස කළා. විද්‍යාඥයන්, දේශපාලන ආචාර්ය පිලිප් රේවන (රේ) විජේවර්ධන අපෙන් විශේෂ වි වසරක් පිරෙන මේ මොහොතේ ඔහුගේ අදින වින්තනය ගැන විකක් කරා කරමු.

ඉංජිනේරුවකු හැටියට බ්‍රිතාන්‍යයේ කේම්බ්‍රිජ් සරසවියේ ඉගෙනුම ලැබුවත් ඔහු පසු කලෙක තමන් හඳුන්වා දුන්නේ 'ගොවියකු හා කාර්මිකයකු' හැටියටයි (farmer and mechanic). පොතේ දැනුම හා න්‍යායයන්ට වඩා ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් හා අත්හදා බැලීමෙන් ලබා ගන්නා අවබෝධය ඉතා වටිනා බව ඔහු නිතර ම කියා සිටියා.

බටහිර සම්ප්‍රදායට විද්‍යා අධ්‍යාපනයක් හා තාක්ෂණ පුහුණුවක් ලද ඔහු, පසු කලෙක තම උත්සාහයෙන් පෙරදිගට හා ශ්‍රී ලංකාවට උරුම වූ දේශීය දැනුම ප්‍රගුණ කළා. එහෙත් ඇතැම් අන්තවාදීන් මෙන් එක් දැනුම් සම්ප්‍රදායක එල්බ ගෙන අනෙක් සියලු දැනුම් සම්ප්‍රදායන් හෙළා දැකීමක් කළේ නැහැ. ඒ වෙනුවට ඔහු පෙර-අපර දේශීය යා කරමින්, හැම තැනින් ම හරවත් හා ප්‍රයෝජනවත් දැනුම උකහා ගනිමින් අපේ කාලයේ සංවර්ධන අභියෝගයන්ට ප්‍රතිචාර දැක්විය හැකි ක්‍රමෝපායන් සොයා ගියා.

කෘෂිකර්මය, බලශක්තිය, ඉඩම් පරිහරණය හා පරිසර සංරක්ෂණය යන කෞතු හතරේ නිරවුල් හා නිවහල් දැක්මක් මත පදනම් වූ ප්‍රායෝගික ප්‍රතිපත්ති, ක්‍රියාමාර්ග හා විසඳුම් රාශියක් ඔහු යෝජනා කළා. රේ විජේවර්ධනට කළ හැකි ලොකු ම ගෞරවය නම් ඔහු එසේ දායාද කළ දැනුම් හා අදහස් සම්භාරය ප්‍රයෝජනයට ගැනීමයි.

කුඩා විශේෂී රේට උච්චතා වූයේ අභ්‍යන්තර පැවැත්ම හා නිදහස්වන. එහෙත් උපන් රටට වඩා ප්‍රයෝජනවත් වන ශාස්ත්‍රයක් උගන්නා හැටියට පියා දුන් අවවාදයට අනුව ඔහු කෘෂිකර්ම ඉංජිනේරු විද්‍යාව (agricultural engineering) හදාරා පසු කලෙක ගෞරව විද්‍යාව (agronomy) පිළිබඳ විශේෂඥයකු වුණා. එහෙත් එම කෞතුයට ප්‍රවේශ වන වෙනත් විද්වතුන් මෙන් පොතෙන් ගොවිතැන් කිරීමට හෝ විද්‍යාභාරවල පර්යේෂණ කිරීමට හෝ පමණක් ඔහු සීමා වූයේ නැහැ.

හේන් ගොවියාට හා වෙල් ගොවියාට බලපාන ගැටලු හා අභියෝග හඳුනා ගන්නට ඔහු ඔවුන් සමග ගොවි බිම් හා වෙල්යායවල කල් ගත කළා. මුළු ජීවිත කාලය පුරා ම කෘෂිකර්මය පිළිබඳ ඔහුගේ දැක්මට පාදක වූයේ කුඩා ගොවියාගේ ජීවන තත්ත්වය නගා සිටුවීම හා ගොවිතැනේදී කුඩා පරිමාණ ගොවීන් හා ගෙවිලියන්ගේ පරිශ්‍රමය වඩාත් කාර්යක්ෂම කිරීමයි.

හරිත විප්ලවය (Green Revolution) 1950 දශකයේ ආරම්භ වන අවධියේ තරුණ විද්‍යාඥයකු හා ඉංජිනේරුවකු හැටියට රේ විජේවර්ධනත් එහි කොටස්කරුවකු වුණා. සර්ම කලාපීය රටවල කුඩා ගොවීන්ට ලෙහෙසියෙන් හැසිරවිය හැකි, තඩත්තුව වඩාත් පහසු වූ රෝද දෙකේ අත් වූ ක්‍රමයක් ඔහු නිර්මාණය කළා. බ්‍රිතාන්‍යයේ සමාගමක් මගින් LandMaster නමින් 1960 හා 1970 දශකවල ලොව පුරා අලෙවි කළේ මේ නිර්මාණයයි.

එහෙත් වසර කිහිපයකින් ඔහු තම නිර්මාණයේ සැබෑ සීමාවන් හඳුනා ගත්තා. 1964 දී අමෙරිකාවේ හාවඩ් සරසවියේ ව්‍යාපාරික පාසලේ තම නිර්මාණය පිළිබඳ තොරතුරු ඉදිරිපත් කරන විට සභාවේ සිටි සුප්‍රකට අමෙරිකානු නිපැයුම්කරු හා ඉංජිනේරු බක්මින්ස්ටර් ෆුලර් (Buckminster Fuller) රේට මෙහෙම ප්‍රශ්නයක් මතු කළා. 'ඔබේ වූ ක්‍රමය කළේ ගොවිතැන් කටයුතු යාන්ත්‍රික කිරීම ද? නැත්නම් මිහරකා යාන්ත්‍රික කිරීම ද?'

20 වන සියවසේ තාක්ෂණ කේතනයේ දැවැන්තයකු මතු කළ මේ සරල ප්‍රශ්නය හමුවේ තමන් නිරූපණය වූ බවත්, ඒ ඔස්සේ දිගට කල්පනා හා සංවාද කිරීමෙන් පසු කෘෂිකර්මය පිළිබඳ එහෙක් කිවූ ආකල්ප මුළුමනින් ම වෙනස් කරගත් බවත් රේ පසුව ඉතා නිහඬව ප්‍රකාශ කළා. එම තීරණාත්මක මුණ ගැසීමෙන් අනතුරුව බක්මින්ස්ටර් ෆුලර් හා රේ විජේවර්ධන සමස්ත හරිත විප්ලවය විවරාලීමට විග්‍රහ කළා. රේ එතැන් පටන් සිය ජීවිත කාලය ම කැප කළේ සොබා දහමට වඩාත් සමීප වන ගොවිතැන් කිරීමේ ක්‍රම ප්‍රගුණ කරන්නට හා ප්‍රවේශ කරන්නටයි. පරිසරයට හිතකර ගොවිතැන (conservation farming) අපට අපුත් දෙයක් නොවන බව ඔහු පෙන්වා දුන්නා.

පසු කලෙක (1995) ඔහු හරිත විප්ලවය දෙස හැරී බැලුවේ මේ විදියටයි. 'හරිත විප්ලවයේ ප්‍රධාන අරමුණ වූයේ හැකි තාක් බාහිර එකතු කිරීම් රසායනික පොහොර, කෘමි නාශක, වල් නාශක, දෙමුහුම් බීජ වර්ග - හරහා අස්වැන්න වැඩි කිරීමයි. එහෙත් එහිදී අප අමතක කළ දෙයක් කිවුණා. ගොවීන්ට අවශ්‍ය වූයේ අස්වනු වැඩි කර ගැනීමට පමණක් නොවෙයි. ගොවිතැනින් හැකි තරම් වැඩි වාසියක් හා ලාබයක් උපයා ගන්නටයි. එහෙත් හරිත විප්ලවය හදුන්වා දුන් හැම දෙයක් ම මිලට ගන්නට යෑමේදී ගොවියාගේ නිෂ්පාදන වියදම ඉහළ ගියා. එයට සාපේක්ෂව (අස්වනු වැඩි වුවත්) ඔවුන්ගේ ඉදිරිපල වචනම වැඩි වූයේ නැහැ. ඔවුන්ගේ ණයගැනීම්වල නම් වැඩි වූණා. ඊට අමතරව බාහිර රසායනගන් අඩුකර එක් කිරීම නිසා ගොවිබිම්වල ස්වාභාවික පරිසරය දරුණු ලෙස දුර්වලයට ලක් වුණා.'

අද මේ කරුණු බොහෝ දෙනා පිළිගෙන ඇත්තේ 1960 දශකය අගදී රේ මෙබඳු අදහස් ප්‍රසිද්ධියේ ප්‍රකාශ කළ විට ඒවා මහේන් විකාරා හා සංවර්ධන-විශේෂී, කඩාකප්පල්කරු අදහස් හැටියට සැලකුණා. බනිත් බුලුතින් රට ස්වයංපෝෂණය කිරීමේ ඒකාග්‍ර ව්‍යවස්ථාවට තොටු වී සිටි දේශපාලකයන්ට හා නිලධාරීන්ට මේ අදහස්වල වටිනාකම වැටහුණේ බොහෝ කලක් ගත වූ පසුවයි.

ප්‍රශ්නයක් මතු කළ හැම විට ම එයට හොඳ විසඳුම් සොයා යෑමේ මාහැඳි පුරුද්දක් රේට තිබුණා. හරිත විප්ලවය බලාපොරොත්තු වූ තරම් දිගුකාලීන වාසි ලබා නොදුන්න නිසා එයට විකල්ප සෙවීම අවශ්‍ය වුණා. එහිදී ඔහු නවීන විද්‍යා දැනුම ප්‍රතික්ෂේප කළේ නැහැ. දෙවන ලෝක යුද්ධයේ නිමාවෙන් පසු ලොව පුරා ශිඝ්‍රයෙන් වර්ධනය වූ ජනගහනයට සරිලන තරමට ආහාර නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීමේ ප්‍රායෝගික අවශ්‍යතාව ඔහු හොඳ හැටි දැවුණා.

ඔහු කියා සිටියේ පෙරදිග අපේ වැඩි රටවල දිගු කාලීන නිසි කිසිදේ ගොවිතැන් සඳහා යොදා ගත් දේශීය දැනුම කාලීන අවශ්‍යතාවන්ට

අනුව සකසා ගැනීමෙන් වඩාත් කාර්යක්ෂම, පරිසරයට මෙන් ම අපේ සොබාවටද හිතකර ආහාර බෝග නිෂ්පාදනයකට යොමු විය හැකි බවයි. මෙය හඳුන්වන්නේ low external input sustainable agriculture (LEISA) කියායි.

මා රේ විජේවර්ධන හඳුනා ගත්තේ 1980 දශකය මැද දී. ඔහු ඉතා නිහඬව මේ ලෙසින් හා උදෙසාගයෙන් තරුණ විද්‍යා ලේඛකයකු හා පුස්තක කලාචේදියකු වූ මහේන් ප්‍රත්තවලට පිළිතුරු දුන්නා. ඔහුගේ විෂය කෞතුයන්ට අදාළ කරුණක් ගැන අසා දැන ගැනීමට ඕනෑ ම වේලාවක දුරකථනයෙන් හෝ මුසොගැසී හෝ කථාකිරීමේ අවකාශය ඔහු ලබා දුන්නා. ඒ බොහෝ අවස්ථාවල ඔහුගේ ඉල්ලීම් වූයේ ඔහුගේ නම සඳහන් නොකර නව අදහස් හා තොරතුරු මගේ සාධකයන්ට බෙදා දෙන ලෙසයි. විශ්වසනීයත්වය වඩාත් තහවුරුවන්නේ ඒවා මූලාශ්‍ර සමග ම ප්‍රකාශයට පත් කිරීම බව මා පහදා දුන් විට ඔහු එය පිළිගත්තා. එහෙත් සමහර විද්වතුන් මෙන් ඔහු කිසි දිනෙක මාධ්‍ය ප්‍රසිද්ධිය සොයා ගියේ නැහැ. මේ රටේ බොහෝ දෙනෙකු රේ විජේවර්ධනගේ හපන්කම් හා වින්තනය ගැන නොදන්නේ ඒ නිසා විය හැකිය.

1995 මැදදී ඉන්දියාවේ මුල් පෙළේ විද්‍යා ලේඛකයකු හා පරිසර වින්තකයකු වූ අනිල් අගර්වාල් (Anil Agarwal) මගෙන් සුවිශේෂී ඉල්ලීම් කළා. ඔහුගේ සංස්කාරකත්වයෙන් පළ කරන Down to Earth විද්‍යා හා පරිසර සඟරාව සඳහා රේ සමග සම්මුඛ සාකච්චාවක් කරන ලෙසට. 'රේ කියන්නේ දියුණුවන ලෝකයේ සිටින අංක එකේ කෘෂි හා ගෞරව විද්‍යා විශේෂඥයකු පමණක් නොවෙයි. අපට පිටින් ඉතාම ස්වාධීන හා නිර්මාණශීලී වින්තකයක් අනිල් මට කියා සිටියා.'

අනිල්ගේ ඉල්ලීම් පරිදි මා රේ සමග දීර්ඝ සම්මුඛ සාකච්චාවක් පටිගත කළා. එයට වරු දෙක කුනක් ගත වූ බවත්, එහි තොරතුරු සම්පූර්ණ කරන්නට තව දින ගණනාවක් වෙහෙස වූ සැටින් මට මතකයි. එහි සාරාංශයක් Down to Earth සඟරාවේ 1995 ඔක්තෝබර් 31 කලාපයේ පළ වුණා. වි ගොවිතැන, හේන් ගොවිතැන, හරිත විප්ලවය හා එහි අභිතර ප්‍රතිඵල, බලශක්ති අර්බුදයට දේශීය පිළියම් ආදී තේමා රැසක් ගැන අප කථා කළා.

තමා මාධ්‍යචේදියකු සමග කළ වඩාත් ම විස්තරාත්මක හා ගැඹුරු සංවාදය එය බව රේ පසුව මට කීවා. එහි සම්පූර්ණ සාකච්චා පිටපත වසර 15ක් මගේ ලේඛන ගොනුවල රැඳී තිබුණා. අන්තිමේදී රේගේ අවමංගලය පැවැත්වුණු දිනයේ, එනම් 2010 අගෝස්තු 20දා එය groundviews.org වෙබ් අඩවිය හරහා මා පළ කළා. සාකච්චාව කියවීමට පිවිසෙන්න: <http://tiny.cc/RayBye>

රේ විජේවර්ධන වින්තනය පිළිබඳ නව වෙබ් අඩවියක් ද මේ සතියේ එළි දකිනවා. www.raywijewardene.net

සිවු මංසල කොලොරියා